

14.11.2022

Ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri määruse „Tootmisettevõtja ärimudeli muutmise toetuse tingimused ja kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1.Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse välissuhtlemisseaduse § 8 lõike 4 ja Vabariigi Valitsuse 29.11.2021 määruse nr 108 „Taaste- ja vastupidavuskava elluviimise korraldus ja toetuse andmise üldtingimused“ (edaspidi *Taastekava määrus*) § 8 lõike 1 alusel.

Määruse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) abil viiakse ellu Euroopa Komisjoni poolt 5. oktoobril 2021. a kinnitatud Eesti taaste- ja vastupidavuskava (edaspidi *taastekava*) komponendi 2 „Ettevõtete rohepööre“ reformi 1 „Rohepöördete kiirendamine“ investeringut nr 3 „Tootmisettevõtete ärimudelite muutused“. Määrus sätestab selleks vajaliku toetuse taotlemise, andmise ja kasutamise tingimused ja korra. Määruse pealkirja on sisu paremaks edasiandmiseks sõnastuslikult kohandatud (ettevõtja *pro* ettevõtte). Eelnõu panustab taastekava tulemusnäitajasse, milleks on toetatud projektide arv.

Toetuse andmise eesmärk on Eesti tootmissektori toimepidevuse ja konkurentsivõime tagamine eksportturgudel ärimudeli ringsuse ja rohevõimekuse kaardistamise ning ärimudelit muutvate arendusprotsesside kaudu.

Toetuse andmist on kavandatud ellu viia üle-eestilisena. Tegevusi rahastatakse jooksvalt kuni eelarvevahendite ammendumise või toetuse taotlemise perioodi lõppemiseni. Meetme kogueelarve (sh rakenduskulud) on üheksa miljonit eurot. Meedet rahastatakse Euroopa taaste- ja vastupidavusrahastust. Taaste- ja vastupidavuskavas kokku lepitu alusel on investeringu tulemuseks (sihiks), millesse toetuse andmisega panustatakse, toetatud projektide arv. Kava kohaselt peab olema 2025. aasta lõpuks toetatud vähemalt 70 projekti.

Eelnõuga nähakse ette toetuse andmise tingimused ja määrusespetsiifilised toetuse andmise menetlusnormid ning toetuse taotleja ja lõppsaaja kohustused ning vahendusasutuse õigused ja kohustused.

1.2.Eelnõu ettevalmistaja

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi majandusarengu osakonna nõunik Annely Tank (tel 639 7692); e-post annely.tank@mkm.ee). Määruse eelnõu väljatöötamisele on olnud kaasatud Ettevõtlus- ja Innovatsiooni Sihtasutuse toetuste keskuse koordinaator Anari Lilleoja ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tööstusvaldkonna juht Andri Haran. Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi strateegilise planeerimise osakonna õiguse nõuniku Anneli Schmiedeberg ning Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse vanemjurist Terje Kleemann. Eelnõu õigusliku analüüsi tegi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Gerly Lootus (tel 639 7652; e-post: gerly.lootus@mkm.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kuuest peatükist ja 27 paragrahvist. Peatükid jagunevad järgmiselt:

1. Üldsätted
2. Toetatavad tegevused, kulud ja toetuse osakaal
3. Nõuded taotlejale ja taotlusele
4. Toetuse taotlemine ja taotluse menetlemine
5. Aruannete esitamine, toetuse maksmise tingimused ning toetuse tagasinõudmine ja tagasimaksmine
6. Lõppsaaja kohustused ning vahendusametuse õigused ja kohustused

1. peatükk. Üldsätted

Eelnõu 1. peatükis kirjeldatakse määruse kohaldamisala, määratletakse toetuse andmise eesmärk, oodatavad tulemused ja väljundid, määruses kasutatavad terminid, selgitatakse meetme rakendamist, määratledes asutuste rollid ja ülesanded, ning vaide esitamist.

Eelnõu § 1 toob välja määruse kohaldamisala, mille kohaselt reguleeritakse määrusega Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/241 – millega luuakse taaste- ja vastupidavusraha (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17–75) – artikli 18 lõikes 1 nimetatud taaste- ja vastupidavuskava kohase komponendi 2 „Ettevõtete rohepöörde“ reformi 2.4 „Rohepöörde kiirendamine“ investeeringu „Tootmisettevõtjate ärimudelite muutused“ toetuse andmise ja kasutamise tingimusi ja korda.

Meetme peamiseks sihtrühmaks on tootmisettevõtjad. Eesti ettevõtted peavad muutuvast keskkonnast tulenevalt üha enam tähelepanu pöörama kõrgema lisandväärtusega toodete tootmisele ja tootmise efektiivsemale korraldamisele, sealjuures arvestama majanduskeskkonna muutustega nagu rohepöörde, innovatsioonipöörde ja digipöörde.

Roheüleminekuks võib anda väike- ja keskmise suurusega ettevõtetele (edaspidi *VKE*) suurepärase võimaluse parandada oma tootmisprotsesside tõhusust ning suutlikkust töötada välja uuenduslikke tooteid ja võtta kasutusse uusi ärimudeleid. Seega ka [TAIE](#) strateegiast lähtudes on oluline soodustada ettevõtjate kompetentsi ja võimekuse tõstmist ettevõtte tegevuse keskkonnasõbralikumaks ja kestlikumaks muutmisel.

Meede toetab ettevõtte tegevusvaldkonnast lähtuva uue tegevuskava, tööriistade ja juhendite kasutuselevõttu koos uute kompetentside tekkimisega, tulemuseks uus kestlikkusest lähtuv ärimudel. Meede toetab samuti mõtteviisi suunamist sotsiaalsete ja ökoloogiliste mõjutegurite mõõtmise integreerimise suunas ning aitab ringmajanduse ja kliimanetraalsuse põhimõtete abil muutuda jätkusuutlikumaks. Seeläbi kasvab ettevõtete oskusteave ja suutlikkus võtta kasutusse innovatsioonil põhinevad uued tehnoloogiad. Seejuures annab kliima- ja keskkonnaprobleemidega arvestamine ettevõtja poolt pakutavatele toodetele ja teenustele konkurentsivõime. Muutuvates tingimustes on konkurentsivõime säilitamine Eesti tootmisettevõtete jaoks oluline rohepöördega otseselt seotud väljakutse, mille vastu võtmist tuleks julgustada ja toetada ning muutusi kiirelt võimendada. Eelkõige on sellised tegevused seotud tootmisettevõtjate teadlikkuse kasvu panustavate tegevustega, aga ka kasvuhoonegaaside hindamise ja juhtimise, üleminekuga fossiilsetel kütustel põhinevalt energiamudelilt mitmekesisele ning taastuvatel allikatel põhinevale energiakasutusele ning tõhusamale energiatarbimise juhtimisele.

Töötleva tööstuse enam kui 7000 ettevõttes töötab täna ligikaudu 120 000 inimest üle Eesti nii linna- kui maapiirkondades. Tööstusettevõtted on sageli piirkonna suurimateks tööandjateks ning pole tavatu, et ühes ettevõttes käib tööl suurem osa mitme ümbritseva asula inimestest, mis muudab ettevõtte võimekuse tõstmise ja jätkusuutlikumate lahenduste kasutuselevõtu oluliseks ennekõike sotsiaalmajanduslikult. Meetme raames toetatakse ettevõtte meeskonnast sirgivate arenduseksperptide tasustamist, eesmärgiga toetada nutikate töökohtade teket kõikjal Eestis – vajadus selle järele on rohepöörde kiire tempo tõttu kõikjal suur. Võimendamaks peamistest tömbekeskustest kaugemal asuvate tootmisettevõtjate üleminekut kestlikumatele ärimudelitele, pakutakse meetmest vähese tähtsusega abi reegleid arvesse võttes suuremat tuge Harjumaalt ja Tartu linnast kaugemal olevatele ettevõtjatele, eesmärgiga innovaatilistele lahendustele võrdsemat ligipääsu pakkuda.

Eelnõu §-s 2 nimetatakse õigusaktid, millest riigiabi või vähese tähtsusega abi andmisel lähtutakse ning lõikes 2 sätestatakse juhud, millal riigiabi reeglitest tulenevalt toetust ei anta.

Määruse alusel antav toetus on riigiabi konkurentsiseaduse § 30 lõike 1 mõistes või vähese tähtsusega abi konkurentsiseaduse § 33 lõike 1 mõistes - meetme I tegevussuuna teekaardi koostamiseks ja II tegevussuuna nõustamisteenuste jaoks väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele. Suurettevõtted saavad kasutada vähese tähtsusega abi. Toetuse andmisel lähtutakse järgmistest riigiabi või vähese tähtsusega abi reguleerivatest õigusaktidest:

1. Määruse alusel antakse vähese tähtsusega abi vastavalt Euroopa Komisjoni määrusele (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8) (edaspidi *VTA määrus*), ning sellele kohaldatakse nimetatud määruses ja konkurentsiseaduse §-s 33 sätestatud;

2. Määruse alusel antakse riigiabi vastavalt Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78) (edaspidi *üldine grupierandi määrus*) artiklitele, 18, 25, 28, 29 ja 31 ja sellele kohaldatakse nimetatud määruses ja konkurentsiseaduse §-s 34² sätestatud.

Eelnõu §-s 3 sätestatakse toetuse andmise eesmärk ja oodatav tulemus.

Toetuse andmise eesmärk on Eesti tootmissektori toimepidevuse ja konkurentsivõime tagamine eksporditurgudel ärimudeli ringsuse ja rohevõimekuse kaardistamise ning ärimudelit muutvate arendusprotsesside kaudu. Toetatakse kohaliku tootmise toimepidevust ja ärimudelite muutust, et Eesti tootmisettevõtete tooted vastaksid keskkonna ja kliimanetraalse eesmärkidele ja oleksid konkurentsivõimelised eksporditurgudel. Fookuses on seejuures nende tegevuste toetamine, mis suurendavad ettevõtete dekarboniseerituse taset ning seeläbi panustavad kliimaeesmärkide saavutamisse. Ennekõike on sellised tegevused seotud üleminekuga fossiilsetel kütustel põhinevalt energiamudelilt mitmekesisele ning taastuvatel allikatel põhinevale energiakasutusele, nutikatele võrkudele ja salvestusele ning tõhusamale energiatarbimise juhtimisele.

Taaste- ja vastupidavuskavas kokku lepitu alusel on investeringu tulemuseks (sihiks), millesse toetuse andmisega panustatakse, toetatud projektide arv. Kava kohaselt peab olema 2025. aasta lõpuks toetatud vähemalt 70 projekti. Siseriiklikult on seatud eesmärk toetada 2023. aasta lõpuks vähemalt 20 ettevõtjat.

Eelnõu § 3 lõige 4 sätestab tulemusnäitaja, millesse toetuse andmisega panustatakse.

Tabel 1. *Tulemusnäitaja*

Väljund	Mõõtühik	Andmeallikas	Mõõtmise aeg
Toetatavad ettevõtted	Ettevõtjad	SFOS	pärast projekti lõppu

Euroopa Komisjoni ühine näitaja, millesse toetuse andmisega panustatakse, on toetatavad ettevõtted (RRFCIO9) ehk rahalist toetust saanud unikaalsete ettevõtjate arv EL RRF määruse artikli 29 tähenduses.

Eelnõu §-s 4 määratletakse eelnõus kasutatavad terminid.

Eelnõu § 5 kohaselt täidab vahendusasutuse ülesandeid Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus (edaspidi *vahendusasutus*). Vahendusasutus ülesanne on korraldada taotlusvooru avamine, taotluste vastuvõtt, nende menetlemine, väljamaksete tegemine ning järelevalve teostamine toetuse kasutamise üle.

Eelnõu § 6 sätestab, et vahendusasutuse otsuse või toiminguga peale võib esitada vahendusasutusele ning vaide lahendab vahendusasutus_haldusmenetluse seaduses sätestatud korras.

2. peatükk. Toetatavad tegevused, kulud ja toetuse osakaal

Eelnõu 2. peatükis kirjeldatakse toetatavaid tegevusi, käsitletakse toetatavaid kulusid, sätestatakse projekti abikõlblikkuse perioodi puuduvad põhimõtted ning tuuakse välja toetuse maksimaalne summa, osakaal ja tingimused.

Eelnõu § 7 toob välja toetatavad tegevused, tuues lõikes 1 välja, et toetust antakse projektile, mille elluviimine panustab määruse § 3 lõikes 1 sätestatud eesmärgi ja lõigetes 2–3 nimetatud tulemuste ja väljundnäitaja saavutamisse.

Eelnõu § 7 lõike 2 kohaselt toetatakse kahte tegevussuunda:

- 1) roheauditi läbiviimine (edaspidi ka *I tegevussuund*);
- 2) teekaardist tuleneva prioriteetse arengueesmärgi elluviimine ja ärimudeli muutuse rakendamine (edaspidi ka *II tegevussuund*).

Eelnõu § 7 lõike 3 kohaselt toetatakse meetme tegevussuunas 1 ettevõtja rohevõimekuse ja ärimudeli ringsuse kaardistamist ning teekaardi koostamist rohevaldkonna või ringmajanduse kogemusega eksperdi (edaspidi roheauditi läbiviija) poolt.

Eelnõu § 7 lõikes 4 avatakse meetme II tegevussuunda sisenemise tingimusi ja eeldusi. I tegevussuuna läbimine ei ole eelduseks II tegevussuunda sisenemisele. II tegevussuunda võib siseneda ka muul viisil tehtud teekaardiga, kuid see peab vastama teekaardile esitatavatele tingimustele (eelnõu § 6 lõige 5).

Eelnõu § 7 lõikes 5 kirjeldatakse II tegevussuunas rahastatavaid tegevusi. Toetatavad on ärimudeli muutuse rakendamisega seotud järgnevad tegevused:

- 1) toote ja teenuse arendamine, organisatsiooni ja protsessi arendamine, mille raames on muu hulgas toetatav teekaardist tuleneva prioriteetse arendustegevuse lähteülesande kirjelduse koostamine ja elluviimine, uue töökoha loomine teekaardist tulenevate tegevuste elluviimiseks ning ärimudeli muutmisega otseselt seotud teenuste ostmine;
- 2) nõustamisteenuse ostmine;
- 3) ettevõtja juhtkonna ja töötajate koolitamine kestliku arengu, ringmajanduse, ringdisaini ja kliimamõju ja selle vähendamise põhimõtete juurutamiseks;
- 4) ärimudeli muutmisest tulenevate patentide ja muude immateriaalsete varade omandamine, nende sisu valideerimine ja kaitsmine.

Eelnõu § 7 lõige 6 sätestab riiklikult tunnustatud metoodikate järgimise kohustuse kasvuhoonegaaside mõõtmiseks. Määruse allkirjastamise hetkel kehtiv eestikeelne juhendmaterjal ja lisainformatsiooni standardi kohta on leitav [Keskkonnaministeeriumi kodulehelt: Organisatsioonide KHG jalajälg | Keskkonnaministeerium \(envir.ee\)](#). Juhendi kohta avaldatakse info ka vahendusametuse kodulehel.

Eelnõu § 8 sätestab projekti toetatavad ja mittetoetatavad kulud. Paragrahvi 8 lõike 1 kohaselt on üldpõhimõttena toetatavad kulud taotluse rahuldamise otsusega kinnitatud tegevuste elluviimiseks taotleja poolt tehtud vajalikud ja põhjendatud kulud. Samaaegselt peavad kulud vastama taaste- ja vastupidavuskava määruse ning käesoleva määruse tingimustele.

Eelnõu § 8 lõige 2 puhul toetatakse § 7 lõike 2 punktis 1 nimetatud tegevuse elluviimiseks vajaminevat roheauditi teenuse ostmise kulu.

Eelnõu § 8 lõige 3 käsitleb § 7 lõike 5 punktides 1 ja 2 nimetatud toetatavate tegevuste elluviimiseks vajalikke kulusid.

Eelnõu § 8 lõige 4 nimetatud nõustamiskulude all on mõeldud ettevõttevälise konsultandi poolt osutatud nõustamisteenuste kulusid, mida toetatakse üldise grupierandi määruse artikli 18 raames, kui taotleja on VKE või VTA raames.

Eelnõu § 8 lõikes 5 nimetatud koolituskulude puhul toetatakse koolituse läbiviija tasu, koolitaja ning koolitusel osalevate töötajate lähetusega seotud transpordi- ja majutuskulu grupierandi artikli 31 raames.

Eelnõu § 8 lõige 6 käsitleb § 7 lõike 5 punktis 5 nimetatud toetatavate tegevuste elluviimiseks vajalikke kulusid, mis on vastavuses üldise grupierandi määruse artikliga 28.

Eelnõu § 9 käsitleb projekti abikõlblikkuse perioodiga seotut ning taaste- ja vastupidavuskava kohaselt on abikõlblikkuse periood toetuse taotluse rahuldamise otsuses sätestatud ajavahemik, millal projekti tegevused algavad ja lõpevad ning projekti teostamiseks vajalikud kulud tekivad.

Eelnõu § 9 lõike 1 kohaselt algab projekti abikõlblikkuse periood üldjuhul taotluse esitamise kuupäevast või taotluses märgitud ja taotluse rahuldamise otsuses määratud hilisemast kuupäevast.

Eelnõu § 9 lõige 2 sätestab tegevussuundade abikõlblikkuse perioodid. Mõlemale tegevussuunale taotletakse toetust eraldi taotlustega – korraga mõlema tegevussuuna

rahastamiseks vahendeid taotleda ei saa. Tegevussuundade abikõlblikkuse perioodi määramisel on lähtunud tegevuste teostamise reaalsest ajakulust ettevõtjale.

Eelnõu § 9 lõige 3 eesmärgiks on tagada toetuse taotlejate võrdne kohtlemine. Riigiabiireeglitest tulenevalt ei tohi enne taotluse esitamist võtta projektiga seonduvaid siduvaid kohustusi ega alustada projektiga seotud tegevusi, kui toetust makstakse riigiabina üldise grupierandi määrase alusel.

Eelnõu § 9 lõige 6 sätestab, et projekti rakendamise käigus ettenägematute asjaolude korral võib toetuse saaja taotleda vahendusametusele projekti abikõlblikkuse perioodi pikendamist mõistliku aja võrra tingimusel, et saavutatav tulemus seondub jätkuvalt toetuse eesmärkidega ja projektiga ning projekti tegevused viiakse ellu hiljemalt lõikes 5 sätestatud tähtaegadeks, et tagada kavandatud tegevuste tähtaegse elluviimise.

Eelnõu § 10 sätestab toetuse maksimaalse summa, osakaalu toetatavatest kuludest ning kaasnevad tingimused.

Eelnõu § 10 lõiked 2–4 sätestavad toetuse osakaalud tulenevalt riigiabi reguleerivatest Euroopa Komisjoni määrustest.

Eelnõu § 10 lõige 3 sätestab toetuse maksimaalse osakaalu toetatavatest kuludest, mis on 50 protsenti. Kui taotletav toetus on vähese tähtsusega abi ning taotleja paikneb väljaspool Harjumaad või Tartu linna, on toetuse maksimaalne osakaal toetatavatest kuludest 70 protsenti. *Paiknemine* siinse määrase kontekstis tähendab projekti elluviimise asukohta.

3. peatükk. Nõuded taotlejale ja taotlusele

Eelnõu 3. peatükis kirjeldatakse nõudeid toetuse taotlejale ning taotlusele.

Eelnõu § 11 lõike 1 järgi võib toetust taotleda Eestis registreeritud äriühing.

Eelnõu § 11 kohaselt peab toetuse taotleja lisaks vastama taaste- ja vastupidavuskava määrase § 5 lõike 1 punktides 1-8 sätestatud nõuetele, mille kohaselt: temal või tema seaduslikul esindajal ei ole karistusseadustiku § 209, 209¹, 210, 260¹, 372, 373, 379 või 384 alusel määratud kehtivat karistust; tema toetatava tegevusega seotud majandustegevus ei ole lõppenud ega peatunud, kui toetuse saaja tegeleb majandustegevusega; tema maksuvõlg riigile koos intressiga ei ole suurem kui 100 eurot või see on ajatatud; ta ei ole pankrotis ega sundlõpetamisel ja tema suhtes ei ole tehtud lõpetamise otsust; ta ei ole raskustes ettevõtja, kui nii on nõutud riigiabi reeglite kohaselt; tal on omafinantseering tagatud ettenähtud ulatuses ja nõutud korras; tal on toetuse andmise tingimustes sätestatud projekti elluviimiseks ja haldamiseks vajalik kvalifikatsioon või kogemus ning õiguslik, organisatsiooniline või tehniline eeldus; tal on projektile antud tagasimaksmisele kuuluv toetus, sealhulgas muudest Euroopa Liidu programmide ja instrumentidest samale projektile antud toetus, tagasi makstud, kui nõude täitmise tähtpäev on saabunud. Lisaks sätestatakse riigiabiireeglitest tulenevad nõuded.

Eelnõu § 12 sätestab nõuded taotlusele ning taotlusega esitatavatele dokumentidele. Vahendusametusele on õigus küsida taotlejalt ka täiendavaid asjakohaseid andmeid, kui andmed on vajalikud otsuse tegemiseks.

Taotluse osas seab määrus järgmised tingimused: taotlus peab sisaldama § 12 lõikes 2 toodud andmeid, kinnitusi ja dokumente. Juhul kui taotleja on riigihankekohustuslane, siis tuleb esitada hankeplaan, milleks vahendusasutus on kehtestanud vastava vormi.

Eelnõu § 12 lõikes 2 sätestatakse nõuded I tegevussuuna (roheauditi) läbiviijale. Roheauditi läbiviijaks on ekspert või ekspertide grupp, kes omab põhjalikke teadmisi ja kogemusi ringmajandusest, keskkonnastrateegiade loomisest, toote ja teenuse olulusringi kestlikust kujundamisest ja/või keskkonnamõju hindamisest. Ekspertidel on lisaks eelnevale pädevus kestlike tehnoloogiate kasutamise, arendamise ja rakendamise osas ettevõtja põhitegevusalal. Eksperti teadmiste ja kogemuste laiahaardelisus on oluline tootmisettevõtja kui organisatsiooni ja tema toodete ning teenuste olulusringi hindamiseks, tervikpildi saamiseks ettevõtja keskkonnaseisundist ja võimekusest roheteemadega tegelemisel. Eeltoodud põhjustel võib ekspertide ring olla laiem ning roheauditi elluviimisse kaasata mitme eksperti teadmisi. Ekspert kinnitab enne tööde läbiviimist kirjalikult, et on osalenud vähemalt kahes tulemuslikus taotluse eesmärkidega seotud projektis ning ei ole seotud analüüsitava ettevõtja, selle omaniku ega juhtkonnaga määral, mis tekitaks kahtlusi läbiviija sõltumatuses ja erapooletuses.

Eelnõu § 12 lõikes 5 sätestatakse nõuded, millele teekaart peab vastama. Teekaart on strateegiline dokument, millega antakse hinnang organisatsiooni rohevõimekusele ja äritegevuse ringsusele (sh ärimudel, tootmine, tooted, teenused), mõtestatakse lahti ettevõtja realistlik kasvupotentsiaal koos ettepanekutega võimalikeks arendustegevusteks ning luuakse nägemus olulisimatest kestlikku arengut toetavatest arenduseesmärkidest järgnevas kaheks aastaks. Eelnevast tulenevalt peab teekaart sisaldama a) organisatsiooni rohevõimekuse kaardistust (äristrateegia, juhtimissüsteem, tootearenduse ja -disainijuhtimise praktikad, muud olulised juhtimisaspektid, mis on vajalikud ringmajanduse põhimõtete edukaks integreerimiseks) ja ettepanekuid võimekuse tõstmiseks; b) äritegevuse (ärimudel, tootmine, tooted ja teenused) ringsuse ja selle kasvupotentsiaali analüüsi koos ettepanekutega ringsemate ja väiksema keskkonnamõjuga praktikate kasutuselevõtuks; c) 3) hinnangut eelmistes punktides välja pakutud kestlikku arengut toetavate arenduseesmärkide prioriteetsusele, mis on piisava täpsusastmega sisendiks edasise lähteülesande koostamiseks ja tegevuse hinnastamiseks ning c) arendustegevuste kestust, järjestatust ja kahe aasta tegevuskava.

Juhul, kui taotleja kuulub kontserni, siis taotleja ja kontserni liikmete skeem rakendusüksuse vormil, kui andmed ei ole avalikult kättesaadavad. See on oluline teave riigiabi analüüsi tegemisel.

4. peatükk. Toetuse taotlemine ja taotluse menetlemine

Eelnõu § 13 lõike 1 kohaselt taotletakse toetust jooksvalt, mis tähendab, et alates taotlusvooru avamisest saab taotleja avalduse esitada jooksvalt, kuni perioodi lõppemiseni (31. detsembril 2025) või eelarvevahendite ammendumiseni.

Eelnõu § 14 sätestab taotluse menetlemist puudutava. Taotluse menetlemine koosneb:

- 1) taotluse registreerimisest;
- 2) taotluse menetlusse võtmisest või menetlusse võtmata jätmisest;
- 3) vajadusel selgituse ja lisateabe küsimisest;
- 4) taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse kontrollist, sealhulgas riigiabi reeglitele vastavuse hindamisest;
- 5) I tegevussuuna taotluste puhul vastavushindamisest;
- 6) II tegevussuuna taotluste puhul nõuetele vastava taotluse hindamisest;

7) taotluse rahuldamisest või rahuldamata jätmisest, sealhulgas taotluse osalisest või kõrvaltingimusega rahuldamisest.

Eelnõu § 15 sätestab taotleja ja taotluse nõuetele vastavaks tunnistamise tingimused, samuti asjaolud, mille esinemisel ei tunnistata taotlust nõuetele vastavaks.

Eelnõu § 16 sätestab hindamiskomisjoniga seonduva. Hindamiskomisjon moodustatakse ainult II tegevussuuna projektide hindamiseks, sest I tegevussuuna puhul hindamist ei toimu.

Eelnõu § 17 sätestab taotluste hindamise kriteeriumid ja korra.

Kuna hinnatavad taotlused sisaldavad valdkonnaspetsiifilist teavet, siis eelnõu § 16 lõike 3 kohaselt võib vahendusasutus kaasata hindamisprotsessi vajadusel täiendavaid eksperte.

Eelnõu § 17 lõige 1 sätestab hindamiskriteeriumid taotluse hindamiseks punktide kaupa.

Kõige suurema kaaluga on hindamiskriteerium 1 (osakaal 40 protsenti), mille raames hinnatakse projekti tegevuste mõju meetme eesmärgi, väljund- ja tulemusnäitaja saavutamisele. Selle raames hinnatakse projekti panust toetuse andmise eesmärkide ja näitajate saavutamisele. Mida suurema mõjuga on hinnatava projekti tegevused ettevõtte arengule, seda kõrgemad punktid on võimalik hindamisel saada. Paremini läbimõeldud tegevusplaan annab kõrgema punktide arvu.

Hindamiskriteeriumi 2 osakaal on 20 protsenti. Selle kriteeriumi puhul hinnatakse projekti tegevuste mõju kasvuhoonegaaside heite ja ressursikulu vähenemisele. Projekti kasvuhoonegaaside heite vähendamine toodanguühiku kohta loetakse täidetuks, kui projekti tulemusena väheneb kasvuhoonegaaside heite ettevõttes toodanguühiku kohta. Ressursikulu vähenemise kriteerium loetakse täidetuks, kui projekti tulemusena väheneb ressursikulu suhtena müügituluse.

Hindamiskriteeriumi 3 osakaal on 20 protsenti. Meetme eesmärgi täitmiseks on oluline valida välja taotlejad, kellel on võimekus ja suutlikus projekti tegevuste tegemiseks. Vahendite otstarbekaks kasutamiseks on oluline hinnata taotlejate võimekust selleks enne projekti elluviimist. Selle rakendamisel kontrollitakse, kuidas on tagatud kuidas on tagatud kvalifikatsioon, kogemus jätkusuutlikus, tehnilised eeldused ning riskide juhtimise oskus jms projekti elluviimiseks kavandatud viisil. Hindamiskriteeriumis hinnatakse ka taotleja esitatud taotluse vastavust „ei kahjusta oluliselt” põhimõttele.

Hindamiskriteeriumi 4 osakaal on 20 protsenti, selle puhul antakse hinnang projekti tegevuste põhjendatusele ja kuluefektiivsusele, selle raames hinnatakse projekti realistlikust ning kas ettenähtud tegevused ja lahendused on piisavalt kuluefektiivsed väljundite ja tulemuste saavutamiseks. Näiteks, kuivõrd on läbi mõeldud eelkaardistus, kas ettenähtud tegevused ja lahendused on piisavalt kuluefektiivsed planeeritud tegevuste tegemiseks ning väljundite ja tulemuste saavutamiseks. Samamoodi antakse hinnang planeeritud eelarve realistlikkusele ja otstarbekusele.

Eelnõu § 17 lõike 2 kohaselt hinnatakse hindamiskriteeriume skaalal 0–4, millest kõrgeim hinne on 4 ja madalaim 0, taotluse koondhinne kujuneb hindamiskomisjoni antud hinnete kaalutud keskmisest, arvestades lõikes 1 loetletud hindamiskriteeriumite alusel antud hindeid ning lõike

3 kohaselt täpsustatakse hindamiskriteeriumide sisu hindamismetoodikas, mille kinnitab vahendusasutus. Hindamismetoodika kooskõlastatakse Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga ning avaldatakse vahendusasutuse veebilehel hiljemalt taotluste vastuvõtmise alustamise päeval.

Eelnõu § 18 sätestab taotluse rahuldamise regulatsiooni.

Eelnõu § 18 lõike 1 kohaselt teeb taotluse rahuldamise kohta vahendusasutus taotluse rahuldamise otsuse, lõige 2 toob välja tingimused, millele taotlus peab sel puhul vastama ning lõige 3 nimetab, mida otsuses täpsemalt sätestatakse.

Eelnõu § 19 sätestab taotluse rahuldamata jätmise tingimused ja korda.

Eelnõu § 20 sätestab taotluse osalise või kõrvaltingimusega rahuldamise tingimused ja korra. Paragrahvi lõike 1 kohaselt rahuldatakse taotlus osaliselt, kui:

- taotluse täielik rahuldamine ei ole võimalik taotluste rahastamiseks ette nähtud toetuse mahu tõttu;
- või kui see ei ole põhjendatud, arvestades taotletud toetuse summat, projekti tegevusi ja nendega saavutatavaid tulemusi;
- või kui taotleja vähese tähtsusega abi vaba jääk ei võimalda soovitud mahus toetust anda.

Lõige 4 sätestab, et taotluse osaline rahuldamine on lubatud üksnes põhjendatud juhul ja tingimusel, et projekti eesmärk on saavutatav ka osalise toetusega ning taotleja on nõus vahendusasutuse ettepanekuga taotletud toetuse summa vähendamiseks või projektis kavandatud tegevuse muutmiseks. Oluline on, et iga toetatud projekt saavutaks kavandatava eesmärgi ning tulemus- ja väljundnäitajad.

Kui aga taotleja ei ole vahendusasutuse taotluse osalise rahuldamise ettepanekuga nõus, teeb vahendusasutus taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

Eelnõu § 21 sätestab taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamise korra. Otsust muudetakse vahendusasutuse algatusel või lõppsaaja vastavasisulise kirjaliku esindusõigusliku isiku digiallkirjastatud taotluse alusel. Eelnõu § 21 lõige 2 sätestab juhud, mil puhul taotluse rahuldamise otsuse muutmise vormistatakse otsusena, kui muudetakse:

- toetatavat tegevust või selle ulatust või jäetakse tegevus ära või lisatakse täiendav tegevus;
- projekti toetatavate kulude kogumahtu või toetuse osakaalu toetatavatest kuludest;
- projekti abikõlblikkuse perioodi;
- toetuse jaotust riigiabi liikide lõikes.

Oluline on silmas pidada, et taotluse rahuldamise otsuses nimetatud projekti eesmärki ja projekti väljundnäitajad ei tohi muuta. See on oluline meetme eesmärkide saavutamiseks.

Taotluse rahuldamise otsuse muutmise käigus hinnatakse muuhulgas riigiabi tingimustele vastavust.

Eelnõu § 22 sätestab otsuse kättetoimetamise korra.

5. peatükk. Aruannete esitamine, toetuse maksmise tingimused ning toetuse tagasinõudmine ja tagasimaksmine

Peatükk 5 käsitleb aruannete esitamist ning toetuse maksmise täpsemaid tingimusi.

Eelnõu § 23 sätestab toetuse kasutamise seotud aruannete esitamise.

Eelnõu § 23 lõike 1 kohaselt on lõppsaajal kohustus esitada vahendusasutusele projekti vahe- ja lõpparuanded ning lõike 2 kohaselt on aruandlusperioodi pikkus neli kuni kuus kuud. Täpsemad tähtajad sätestatakse taotluse rahuldamise otsuses. Aruannete esitamine annab vahendusasutusele selgema teabe projekti tegevuste tegemise seisust, võimalikest tõrgetest ning lahendustest. See aitab paremini tagada kogu meetme eesmärkide saavutamise.

Eelnõu § 23 lõike 4 kohaselt tuleb projektiaruanded esitada struktuuritoetuse registri e-toetuse keskkonna kaudu. Vahendusasutus koostab vormid sätestades sealjuures täpsemad teabe, mida aruannete raames esitada tuleb.

Eelnõu § 23 lõige 7 sätestab teabe, mida tuleb nii vahe- kui lõpparuandes kajastada. Taaste- ja vastupidavuskava määruse § 14 lõike 3 ning käesoleva määruse kohaselt tuleb vahe- ja lõpparuandes sätestada vähemalt:

- aruandlusperiood;
- tehtud tööd ja tegevused, andmed projekti arengu kohta, asjakohasel juhul info riigihangete või tehtud ostude kohta ning asjakohane info tulemuste saavutamise kohta;
- lõppsaaja hinnang projekti tulemuslikkusele ja elluviimisele;
- lõppsaaja kinnitus andmete õigsuse kohta ja aruande esitamise kuupäev;
- taotluse rahuldamise otsuses märgitud projekti nimi, projekti number ja toetuse saaja nimi;
- projekti kavandatud tulemuse saavutamiseks tehtud tegevused, saavutatud väljund- ja tulemusnäitajad, põhjendus planeeritud ja tegeliku tegevuse ning tulemuse erinevuse kohta.

Eelnõu § 24 sätestab toetuse maksmise tingimused. Toetust makstakse, kui kulud on tekkinud ja lõppsaaja poolt tasutud. Halduskoormuse optimeerimisest tulenevalt peab ühe kuludokumendi kulude maksumus olema vähemalt 50 eurot.

Eelnõu § 25 sätestab, et toetuse tagasinõudmise ja tagasimaksmise korral lähtutakse taaste- ja vastupidavuskava määruse § 11 lõigetes 3-10 sätestatust. Eelnõu § 24 sätestab toetuse tagasinõudmise ja tagasimaksmisega seonduva ning lõikes 1 sätestatakse, et vahendusasutus lähtub siinkohal Taastekava määruse § 11 lõikest 1, mille kohaselt on vahendusasutusel õigus teha taotluse rahuldamise otsuse täielikult või osaliselt kehtetuks tunnistamise otsus või projektile eraldatud toetus tagasi nõuda proportsionaalselt rikkumise ulatusega järgmistel juhtudel: toetuse saamise või kasutamise seotud kohustust või nõuet ei ole osaliselt või täielikult täidetud; toetust on kasutatud selliste kulude või tegevuste rahastamiseks, mis ei ole toetatavad; toetuse saamise või kasutamise seotud tingimused on täidetud näiliselt, toetuse saamiseks on esitatud valeandmeid, projekti elluviimisel on esinenud pettus, korruptsioon või huvide konflikt; toetust saanud isiku suhtes on algatatud pankroti- või likvideerimismenetlus ja seeläbi ei ole võimalik tagada projekti elluviimist ettenähtud tingimustel ega kavandatud tulemuste saavutamist.

Eelnõu § 25 kohaselt lähtutakse toetuse tagasinõudmisel taaste- ja vastupidavuskava määruse § 11 lõigetes 3–10 sätestatust. Näiteks sätestab eelpooltoodu muuhulgas tingimuse, et taotluse

rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise ja toetuse tagasinõudmise otsuse võib teha viie aasta jooksul või, kui toetuse suurus on 60 000 eurot või sellest väiksem, kolme aasta jooksul projektile viimase makse tegemisest, välja arvatud juhul, kui Euroopa Liidu õigusest tuleneb teisiti. Samamoodi sätestatakse, et toetuse saaja peab tagasinõutud toetuse maksma tagasi 60 kalendripäeva jooksul, ebaseadusliku või väärkasutatud riigiabi nõude puhul nelja kuu jooksul, tagasinõude otsuse kehtima hakkamise päevast alates; tagasimaksmisele kuuluva toetuse võib tasaarveldada sama projekti raames maksmisele kuuluva toetusega. Lisaks sätestab taaste- ja vastupidavuskava määrus muuhulgas selle, et kohustuse või tingimuse täitmata jätmise laadist tulenevalt vähendatakse toetust 2, 5, 10, 25, 50, 75 või 100 protsenti projektile või selle tegevusele eraldatud toetusest. Toetuse tagasinõudjal on õigus rakendada kaalutusõigust. Tähele tuleb panna, et tagasinõutud toetuse tähtjaks tagasi maksmata jätmise korral kohaldatakse viivist vastavalt perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse §-le 49.

6. peatükk. Lõppsaaja kohustused ning vahendusametuse õigused ja kohustused

Eelnõu 6 peatükis kehtestatakse lõppsaaja saaja kohustused ning vahendusametuse õigused ja kohustused.

Eelnõu § 26 punkti 12 kohaselt kohustub lõppsaaja teavitama avalikkust ja tegevustes osalejaid toetuse päritolust alates toetuse saamisest lähtudes taaste- ja vastupidavuskava määruse § 12 sätestatud nõuetest. Näiteks on toetuse saaja kohustatud teavitama avalikkust ja tegevustes osalejaid toetuse päritolust alates toetuse saamisest, viidates kõnes või tekstis, et projekti on rahastanud Euroopa Liit taasterahastu NextGenerationEU vahenditest, ning kasutades objektide ja avalikkusele mõeldud esemete ja dokumentide märgistamisel logo koos märkega „Rahastanud Euroopa Liit – NextGenerationEU” kooskõlas lõigetes taaste- ja vastupidavuskava määruse § 12 lõigetes 2–11 kehtestatud tingimustega. Samamoodi ese, dokument või muu teabekandja, mis on mõeldud avalikkusele, osalejatele, lõppsaajatele või projekti sihtrühmale, ning veebileht või selle mobiilivaade, mille kaudu edastatakse projektiga seotud teavet, tähistatakse logoga.

Eelnõu § 27 sätestab vahendusametuse kohustused ja õigused ning vahendusametustus lähtub seejuures taaste- ja vastupidavuskava määruse § 4 lõikes 7 ja käesolevas määruses sätestatud nõuetest.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on vastavuses järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

1. Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8).
2. Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78).
3. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17–75).
4. Euroopa Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2021/2106, 28. september 2021, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu, ning määratakse kindlaks ühised näitajad ning taaste ja vastupidavuse tulemustabeli üksikasjalikud elemendid.

4. Määruse mõjud

Toetusmeetme elluviimise abil viiakse ellu Vabariigi Valitsuse 15.07.2021 kinnitatud „Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ja ettevõtluse arengukava 2021–2035“ (edaspidi ka TAIE) eesmärgid.

Määruse rakendamine eeldab selle rakendamiseks vajalike tegevuste elluviimist ning sellega kaasneb vähene töökoormuse kasv Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele.

Meede mõjutab positiivselt ettevõtluse arengut, aidates kaasa tootmisettevõtete toodete, tegevuste ja protsesside kestlikumaks muutumisele. Meetmel on oluline roll kolmikpöördes seatud eesmärkide saavutamisel. Kahe-etapiline meede aitab muuhulgas kaasa ettevõtja äriprotsesside digitaliseerimisele ning tõstab ka ettevõtja juhtimis- ja planeerimistegevuste kvaliteeti. Meede mõjutab positiivselt ka rohepöördes laiemalt seatud eesmärkide saavutamist, aidates tõsta teadlikkust kestlikumatest ärimudelitest ning kitsaskohti kiiresti parandama asuda. Arendusprotsesside käigus väheneb muuhulgas ka kasvuhoonetega seotud heide ning suureneb positiivne mõju keskkonnasäästlikkusele.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõu määrusena jõustumine ning selle alusel taotlusvoorude läbiviimine aitab kaasa Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17–75), artikli 18 lõikes 1 nimetatud taaste- ja vastupidavuskava eesmärkide ja tegevuste elluviimisele ning Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ja ettevõtluse arengukava 2021–2035 (TAIE) eesmärkide täitmisele.

Meetme eelarve on kavandatud Taaste- ja vastupidavusrahastu vahenditest ning käesoleva toetusmeetme eelarveks on kavandatud üheksa miljonit eurot. Kohustusliku omafinantseeringu tagavad toetuse saajad.

Käesoleva määruse rakendamine ei too kaasa eraldiseisvaid riigieelarvelisi kulusid, samuti ei kaasne määruse rakendamisega tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu koostamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Enne eelnõu koostamist tellis Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium meetme mõju hindamise meetodika Civitta ASilt.

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS (<http://eelnoud.valitsus.ee>) vahendusel koostamiseks Rahandusministeeriumile, Keskkonnaministeeriumile ja Riigi Tugiteenuste Keskusele ning arvamuse avaldamiseks Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele. Koostamistingimustel esitas ametlikke märkusi ainult Rahandusministeerium. Seletuskirja lisaks olevast tabelist nähtuvalt on märkustega arvestatud.

Ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri määruse „Tootmisettevõtja ärimudeli muutmise toetuse tingimused ja kord“ eelnõu seletuskiri

Lisa

Märkustega arvestamine

Märkus	Arvestamine/mittearvestamine
Rahandusministeerium	
Täiendada eelnõud diferentseerides VTA toetusmäärasid viisil, et väljaspool Harjumaad ja Tartu linnapiirkonda rakendataks taotlejatele soodsamat toetusmäära. Piirkondade eripärade kaardistamise ja võimestamise vajadus.	Arvestatud. Harjumaal ja Tartu linnas rakendub 50% toetusmäär, väljaspool 70%.
Eelnõu § 3: palun selguse huvides lähtuda RRFi siseriiklikust regulatsioonist ning eelnõus välja tuua, millistesse ühistesse näitajatesse toetus panustab ning millistesse sihtidesse (toetatud projektide arv, 2025 sihttase 70) panustab. RRFi korral me ei räägi eraldi väljund- või tulemusnäitajatest. Küll aga on lubatud siseriikliku seire otstarbel ükskõik milliseid näitajaid (mh väljundnäitajaid) koguda. Ühiste näitajate ning sihtide saavutamise kohta tuleb esitada RRFi siseriikliku määruse § 14 kohaselt eraldi regulaarsed aruanded, mistõttu on oluline neid eristada ning vastavalt nimetada.	Arvestatud: sõnastusi on vastavalt soovitudele korrigeeritud.
Eelnõu § 4: soovitame lisada ka asjakohased riigiabi andmisega seotud mõisted nagu „tootearendus“ (vt üldise grupierandi määruse (GBER) art 2 punkt 86), „organisatsiooni-innovatsioon“ (vt GBER art 2 punkt 96), „protsessiinnovatsioon“ (vt GBER art 2 punkt 97). Eelnõu § 8 lg 3: loetletud on abikõlblikud kulud, mille puhul antakse riigiabi GBER artikkel 25 (tootearendus) või artikkel 29 (portsessi- ja innovatsiooniinnovatsioon) tegevusteks. Soovitame teha eraldi lõiked GBERi artiklite 25 ja 29 alusel tehtavate tegevuste abikõlblike kulude kohta. Nt eelnõu § 8 lg 3 punktis 1 toodud „projektmeeskonna liikmete töötasu“ on GBERi artikkel 25 alusel abikõlblik vaid juhul, kui tegemist on konkreetse tootearendusprojektiga seotud	Osaliselt arvestatud. Sõnastusi korrigeeriti. Juristide hinnangul piisab kirjas olevatest viidetest.

<p>teadlaste, tehnikute või muu abikoosseisu personalikuludega ja vaid ulatuses, mil nad tegelevad uurimisprojektiga. Artikkel 25 alusel ei saa ka katta eelnõu § 8 lg 3 punktis 4 toodud „kulused arendusprojekti elluviimisega seotud nõustamisele“.</p> <p>Eelnõu § 10: lisada tuleks erisus ka GBERi artikkel 29 alusel antava organisatsiooniinnovatsiooniks või protsessiinnovatsiooniks antava abi puhul, kui toetuse saaja on suurettevõtja (vt GBERi artikli 29 lõiked 2 ja 4).</p>	
<p>Seletuskiri mitmetel juhtudel vaid kordab eelnõu teksti ega tegelikult ei selgita mitte midagi (nt § 10 lg 1) ning mõned lõiked on selgitamata (nt §9 lg 3-6), mistõttu näiteks ei ole arusaadav, miks just sellised pikkused on I või II tegevussuuna projektidele lubatud. Eriti hõre on § 12 seletuskiri.</p>	<p>Arvestatud. Täiendused lisatud.</p>
<p>Eelnõu § 27: vahendusasutuse kohustuste all võiks välja tuua ka RRFi määruse §14 lg 4 ja lg 5 kohase aruandluskohustuse ühiste näitajate ning tulemuste edenemise vahearuanete kohta.</p>	<p>Arvestatud: asjakohane lause lisatud.</p>